

[Ingvard Dahl.]

Også omegnskommunerne henviser til, at der hersker en vis bolignød. Ved udlejningen af de færdigbyggede ejendomme i omegnskommunerne viser det sig, at det er forholdsvis få, der rykker fra de københavnske områder ud i omegnskommunerne. Tilstromningen udefra er stærk nok til at fylde de beboelsesejendomme, der hidtil har været opført i de københavnske omegnskommuner.

Det kan heller ikke være det afgørende for boligbyggeriet, om det kan forrente og betale sig på et tidspunkt, da priserne er drevet op i højder, som man ikke kan betragte som normale. Byggeriet er ikke en vare, der hurtigt skiftes ud. Byggeriets levetid strækker sig over 60, 70, 80 op til 100 år, og det viser sig, at når de sidste prioriteter i byggeforetagendet er afdraget og ude af verden, fastholdes ejendomsværdierne alligevel. De penge, som staten sætter ind i boligbyggeriet, kan derfor ikke betragtes som tabt kapital. Her rejser der sig det spørgsmål, om det ikke vil være rimeligt, om staten, efter at den har ydet støtte til privat byggeri i en vanskelig periode og har hjulpet det over finansieringsvanskelighederne, ikke lader de samme private bygherrer få ejendomsretten over den afbetaling af prioriteterne, som finder sted. Det ville ligeledes være rimeligt, om man ikke lod en eventuel gevinst, forårsaget af skiftende konjunkturer, stigende grundpriser, stadig stigende byggepriser, tilfalde den private bygherre, som er hjulpet igennem vanskelighederne ved byggeforetagendets projektering og gennemførelse, i hvert fald ikke lod ham alene tage en eventuel gevinst hjem.

Fra vort synspunkt er det rimeligt, at man først og fremmest sikrer sig kontrol med byggeriet, så vi ikke i løbet af nogle få år får et byggeri, som er umoderne, og som kræver fornyet investering til modernisering, eller som et senere slægtled vil benævne om ikke som saneringsmodent, så dog i hvert fald som et dårligt byggeri med lejligheder, der vil være vanskelige at udleje under mere normale forhold.

Endelig vil det også være rimeligt, at vi i en tid som den nuværende, hvor heldigvis flertallet af samfundets borgere sidder i den såkaldte gamle boligmasse, under

en eller anden form kan yde hjælp til dem, der er henvist til at søge lejligheder i den nye boligmasse. Udgiften til husleje er i realiteten hævet ikke med 10 eller 20 pct., hvad der kunne være rimeligt, når man skal bo i en moderne lejlighed, men den er blevet forøget med ca. 100 pct. Efter 1950 er huslejudgiften i virkeligheden steget med mere end 100 pct. Medens byggepriserne før besættelsestiden i en moderne ejendom betingede en udlejningspris på 13 à 14 kr. pr. m² etageareal, ligger de byggepriser, der nu kalkuleres med, på 27—28, ja helt op til 30 kr. for det sociale byggeris vedkommende. Den højtærede minister kender måske bedre end jeg priserne i det private byggeri og de udlejningspriser, som kræves. Med en så stor stigning i den absolut nødvendige udgift, der hedder husleje, må det være rimeligt, at samfundet rykker familierne til undsætning, for at man kan skære toppen af de konjunkturbestemte udgifter, som der nu er tale om. Der er jo ingen, der tror på, at de nuværende byggepriser vil holde fremover. Jeg skal naturligvis ikke prøve på at spå om, hvordan faldende priser på træ, kul og jern vil indvirke på byggepriserne. På så mange områder er byggeriet i realiteten blev fordyret ad anden vej end lige netop gennem den almindelige produktion. Jeg tænker her på byggeriets finansiering, som siden 1950 er blevet meget stærkt forøget alene gennem den renteforhøjelse, som den højtærede indenrigs- og boligminister har gennemført. Hertil kommer også spørgsmålet om udgifterne til civilforsvarsforanstaltningerne, der tynger på hele den boligmasse, der er blevet opført siden gennemførelsen af loven herom. Disse foranstaltninger tjener ikke alene til beskyttelse for den del af befolkningen, der har sit hjem i den nye boligmasse, men tjener også i høj grad som sikkerhedsforanstaltninger for andre dele af befolkningen. Det må derfor være rimeligt, at vi ser på, hvor meget civilforsvarsforanstaltningerne egentlig betyder for de byggeudgifter, hvorefter huslejen i den nye boligmasse skal fastsættes.

Jeg vil gerne henlede opmærksomheden på en bemærkning, som den højtærede minister fremsatte. Ministeren var glad for vort partis tilsagn overfor spørgsmålet om rationalisering og føjede til, at han regnede